

جالالەدىن بىر ھىرام

تاختىچى

شىنجاڭ ياشلار ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

جالالدين بهرام

قانعون

(پوڊيڪسٽالار)

شېخاڻ ياشلار-ئوسمولر نەشرىياتى

مەسئۇل مۇھەررىرى : نىجات مۇخلىس
مەسئۇل كوررېكتورى : ئابلىز ئابباس
مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى : غالىب شاھ

قاچقۇن

(پوۋېستلار)

ئاپتورى : جالالىدىن بەھرام

*

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى غالىبىيەت يولى 2 - كوچا، 1 - قورۇ، پ: 830049)

شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى

شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى

ئۆلچىمى: 1168×850مىم، 32 كەسلەم، باسما تاۋىقى: 9.375

2008 - يىل 4 - ئاي 1 - نەشرى

2008 - يىل 4 - ئاي 1 - بېسىلىشى

ISBN978-7 - 5371 - 2307 - 5

سانى: 1-4000

باھاسى: 18.00 يۈەن

بېسىلىشتا، تۈپلەشتە خاتالىق بولسا نەشرىياتىمىزغا ئەۋەتكەڭ، تېگىشىپ بېرىمىز

图书在版编目(CIP)数据

逃犯:维吾尔文/加拉力丁·拜克拉木著—乌鲁木齐:
新疆青少年出版社,2005.11 (2008.4 重印)
ISBN978— 7—5371—2307—5

I. 逃… II. 加… III. 中篇小说—中国—当代—维吾尔语
(中国少数民族语言) IV. I247.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2007)第 175085 号

责任编辑：尼加提·穆合力斯
责任校对：阿布列孜·阿巴斯
封面设计：阿里甫·夏

逃犯_(维吾尔文)

(中篇小说集)

加拉力丁·拜克拉木 著

新疆青少年出版社出版
(乌鲁木齐市胜利路二巷1号 邮编：830049)
新疆新华书店发行
新疆新华印刷厂印刷
850×1168毫米 32开本 9.375印张
2008年4月第1版 2008年4月第1次印刷
印数：1—4000

ISBN978-7-5371-2307-5 定价：18.00 元
如有印刷装订问题请直接同出版社调换

مۇندەرىجە

1	 قاققۇن
128	 «قۇلۇپ ياسىغان ئاچقۇچمۇ ياسار»
164	 قۇملۇقتىكى ئاتەش

قاچقۇن

— ئىسىم - فامىلىڭ نېمە ؟
— ئامان قادىر .
— كېيىنكى ئۆزگەرتكەن ئىسىم - فامىلىڭچۇ ؟
— ئامان دۆلەتوف .
— نېمە جىنايەت بىلەن قولغا ئېلىندىڭ ؟
— چەت ئەلگە قېچىش جىنايىتى بىلەن .
— ئېنىق سۆزلە !
باش سوتچىنىڭ سوئال - سورىقى باشلىنىش بىلەن ئوچۇق سوت مەيدانى بىردىنلا جىمجىتلىققا چۆكتى . مىڭلىغان كۆزلەر ئاماننىڭ خۇددى دەرەخ قوۋزىقىدەك تىلىم - تىلىم تاتۇقلار بىر - بىرىگە گىرەلەشكەن يۈزىگە ، كەڭ قاشلىرىنىڭ تېگىدىكى روشەن يېنىپ تۇرغان چوڭ كۆزلىرىگە تىكىلدى . ئاماننىڭ ھەر - بىر سۆزى گويا قوغۇشۇندەك كىشىلەر قەلبىگە قۇيۇلماقتا ئىدى . ئامان جىنايىتىنى قىسقىچە تونۇشتۇرغاندىن كېيىن ، باش سوتچى تەپتىشنىڭ ئەيىبلەپ ئۆتىدىغانلىقىنى ئېلان قىلدى . ئەيىبنامە قويۇلۇشقا باشلىغاندا ، سوت مەيدانىنىڭ ئالدىنقى قاتارىدىن ئو - رۇن ئالغان ، رەتلىك كىيىنگەن ، چېكە چاچلىرى ئاقارغان ، ئوتتۇرا مەكتەپ مۇدىرى ھەسەن پۈتۈن بەدىنى قۇلاققا ئايلانغاندەك بېرىلىپ ئاڭلايتتى . سوت مەيدانىنىڭ ئەڭ چەت ۋە ئارقا تەرىپىدە ، كىشىلەرنىڭ كۆزىگە چېلىقمايدىغان يەردە ئەرەنچە كىيىنگەن بىر قىز ئېگەك تەرەپ ئۈنسز يىغلاپ ئولتۇراتتى . ئۇنىڭ ئۆزىگە خوپ كەلمىگەن ئەرەنچە كىيىمىمۇ كونا ۋە مەينەت بولۇپ ، گەج ۋە لايدا بۇلغانغانىدى . ئۇ دانە - دانە ياش تامچىلىرى ئېسىلىپ

تۇرغان كىرىپكىلىرىنى قاقماي ، قىزىرىپ كەتكەن كۆزلىرىدە سوت مەيدانىغا قارايتتى .

— مەزكۇر ، — دېدى ئەيىبلىگۈچى سۆزىنىڭ ئاخىرىدا ، — چەت ئەلگە قېچىشنى ئۇزاقتىن بېرى پىلانلاپ كەلگەن بولۇپ ، چەت ئەلدىكى سۆيگىنى بىلەن خەت - ئالاقە قىلىشىپ تۇرغان . لېكىن ئۇ ئوتتۇرا مەكتەپ مۇدىرى «××» نىڭ ئايالىغا باسقۇد - چىلىق قىلىش ئارقىلىق ئۆلۈم ۋەقەسىنى كەلتۈرۈپ چىقارغاندىن كېيىن تۇتۇلغان . ئەمما ئوقۇتقۇچى شېرىنئايىنىڭ (بۇ يەرگە كەلگەندە ئەيىبلىگۈچى شېرىنئايىنىڭ بۇزۇق ئۇنسۇر قالىپى بار - لىقىنى ئەسكەرتىپ ئۆتتى) ياردىمى بىلەن بىر كېچىدە ۋەتەندىن يۈز ئۆرۈپ چەت ئەلگە قاچقان .

ھەسەن مۇدىر ئېغىر خورسىنىش بىلەن بېشىنى ئىرغىتتى . ئەرەنچە كىيىنگەن قىزمۇ بېشىنى چايغىغانچە «تۆھمەت...» دەپ پىچىرلىدى . باش سوتچى ئاقلىغۇچىنىڭ ئاقلاپ ئۆتىدىغانلىقىنى ئېلان قىلغاندا ، مەيدان ئىچى : «مەتەمىن ئەپەندى» دېگەن پىچىرلاشلار بىلەن تولدى . ئېگىز بوي ، بۇغداي ئۆڭلۈك ، نېپىز لەۋلىرىدىن ھەمىشەم تەبەسسۇم كەتمەيدىغان مەتەمىن ئەپەندى ئورنىدىن تۇردى !

— سوتچى ، زاسىداتېل ، تەپتىش ۋە كۆپچىلىك يولداش - لار ، — دېدى ئۇ مەيدان ئىچىگە تەكشى نەزەر تاشلاپ ، — بۈگۈن خەلق سوت مەھكىمىسىدىن ئويۇشتۇرۇلغان ئوچۇق سوت يىغىنىدا تەپتىش مەھكىمىسىدىن جاۋابكار ئاماننىڭ ئەيىبنامىسىنى ئوتتۇرىغا قويدى . مەن «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى جىنايىتى ئىشلار دەۋا قانۇنى» نىڭ يىگىرمە ئالتىنچى ماددىسىدىكى كونكرېت بەل - گىلىمىلەرنىڭ روھىغا ئاساسەن ، جاۋابكار ئامان قادىرنىڭ چەت ئەلگە قېچىش دېلوسى ئۈستىدە ئەمەلىي پاكىتىنى تۇتقا قىلىپ ، دەلىل - ئىسپاتلارغا ئاساسلىنىپ ، قانۇن - نىزامدا كۆرسىتىلگەن پرىنسىپ - بەلگىلىمە ئۆلچەمگە تەتبىقلاپ ، «بىرىنچىدىن ،

قانۇنغا سادىق بولۇش ، ئىككىنچىدىن ، خەلق مەنپەئىتىگە سادىق بولۇش ، ئۈچىنچىدىن ، ئەينەن پاكىتقا سادىق بولۇش...» تىن ئىبارەت يېتەكچى ھېسسىياتىم بىلەن ئاقلاش پىكرىمنى ئوتتۇرىغا قويىمەن .

مەمتىمىن ئەپەندى ئاماننىڭ جاراھەت ئىزى قاپلاپ كەتكەن مەسۇم چىرايىغا قارىغىنىدا ، ئۇنىڭ قەلبىنى ئېغىر بىر تاش بېسىۋالغاندەك بولدى...

دۆلەتوفنىڭ غەزىپى

... ئورمان ئىدارىسىنىڭ باشلىقى دۆلەتوف بېغىدىكى ساپىپ - رىق ياپراقلار ئارىسىدا قەد كۆتۈرۈپ تۇرغان ھەشەمەتلىك ئۆيىدە قوللىرىنى ئارقىسىغا قىلىپ ، ئايلىنىپ دېرىزە ئالدىدا تۇراتتى . ئۇنىڭ يەتتە يىلدىن بۇيانقى ئارزۇ - ئىستەكلىرى ، كۆڭۈل شادلىقلىرى خۇددى ئاشۇ دەرەخلەر تۈۋىگە شىرىلداپ تۆكۈلۈۋات - قان كۈز خازانلىرىدەك قايىقلارغىدۇ ئۇچۇپ كەتمەكتە ئىدى ! ئۇ خىرە چاڭ ئىچىدىكى خۇرۇم زاۋۇتىنىڭ تۇرخۇنلىرىغا ۋە ئۇنىڭ چاقماق قەنتىكە ئۆيلىرىگە ، كەڭ يېيىلىپ ياتقان پىچانلىقىغا قارىغىنىچە ئۇھ تارتتى .

دەرۋەقە دۆلەتوف تۈز يېگەن يەرلەردىن ئايرىلىپ ، يات ئەل - لەرگە كېتىش ئالدىدا ئۆز بايلىقىدىن — پارقراپ ئاۋاز يېنىپ تۇرىدىغان تاختايلىق ئۆيلىرىدىن ، لاپاسلىق قورۇسى ، ھاۋا رەڭ تۆمۈر رېشاتكىلىق بېغىدىن ، ماي ئايلىرى ئېچىلغان سېرىنگۈللەر ئايلىنىپ شەكىللىك دېرىزىلىرىدىن مارىشپ ، گۈپۈلدەپ پۇراق چېچىپ تۇرغان خۇش ھاۋالىق راۋىقىدىن ، ئېغىلدا مۆرىشىۋاتقان نەسلىلىك كالىلار ، بېلىقتەك ئويناپ تۇرىدىغان سۈت - قايماق ، سېرىقماي ، گۆش ، ئايران - قىمىزلاردىن رىشتىنى ئۈزەلمىگەن - لىكتىنمۇ ئەمەس ، ئەيتاۋۇر ئۇنىڭ ئىشتىھاسى تۇتۇلۇپ قالغان -

دەك بولۇپ ، بىر - ئىككى كۈندىن بېرى كۆڭلى - كۆكسى كۆتۈرۈلمەي ئېغىر خىياللار بىلەن ئۆتمەكتە ئىدى...
«ئوتى بار يەرنىڭ سۈيى يوق ، سۈيى بار يەرنىڭ ئوتى...» دېگەندەك توققۇزىنى تەل قىلىپ ياراتقان خۇدايىم ئۇ-
نىڭغا ئوغۇل پەرزەنت بېرىشتە قاتتىق قۇللۇق قىلدى . دۆلەتوف-
نىڭ پەقەت چەت ئەل تىلى مەكتىپىدە ئوقۇۋاتقان بىر تاللا قىزى ئىدى .

دۆلەتوف ئۆزىنىڭ چىرىغىنى يورۇتۇپ ، تاپقان دۇنياسىغا ئىگىدارچىلىق قىلىپ ، ئاتا نامىنى ئۆچۈرمەيدىغان ، ئائىلە نەسە-
بنى داۋام ئېتىدىغان ، ئاتا نەسلىنى قۇرۇتمايدىغان ئوق يىلتىزد-
نىڭ — يەنى «ئوغلى» نىڭ يوقلۇقىغا ئېچىناتتى . ئۇ ، قىزنىڭ
ھامان بىر كۈنى ياتلىق قىلىنىپ ، قانداقتۇر بىر ھارامزادىنىڭ
«تەييارغا ھەييار» بولىدىغانلىقىنى ئويلىسىلا ، جاپا - مۇشەققەتتە
تاپقان دۇنيادەپنىسىگە ئوت قويۇۋەتكۈسى كېلەتتى... «ئەلۋەتتە
«قىز نەۋرە — نەۋرە ئەمەس ، ياتنىڭ بالىسى ئۆز...» ئۇ چاغدا
دۆلەتوفتىن نە نامۇنشان قالسۇن!... شۇڭا ئۇ يەتتە يىلنىڭ
ئالدىدا سىڭلىسىنىڭ كىچىك ئوغلى ئاماننى بېقىۋالغانىدى .

دۆلەتوف ئوقۇمۇشلۇق ئادەم بولغاچقا ، قىزى بىلەن ئامان-
نىڭ بىر - بىرىگە كۆڭۈل رىشتىسىنى باغلاش ئۈچۈن چەككەن
رىيازىتى ئاز ئەمەس . ئۇ ھەر كۈنى خىزمەتتىن قايتىپ كېلىپ ،
ئاتتىن چۈشە - چۈشمەيلا : «ئامان ، گۈلجامال ، مەن بۈگۈن نېمە
ئېلىپ كەلدىم؟» دەيتتى . «كىتاب - ژۇرنال...» دەپ چۇرقىد-
راشتى بالىلار . كېچىلىرى «ئىتتىپاق» ژۇرنىلىغا بېسىلغان
يېڭى ھېكايىلەر ، «ئەلى - لەيلى» ، «چاھار دەرۋىش» قىسسى-
لىرى ئوقۇلاتتى . يىللار ئۆتتى... ئامان بىلەن گۈلجامالنىڭ بىر
چاغلاردىكىدەك دەپتەر - قەلەم تالىشىپ سوقۇشىدىغان ، ئەرزد-
مەس ئىشلارغا قېيىشىدىغان «ئىت - مۈشۈك» ۋاقىتلىرى
ئۆتۈپ كەتتى . قىرقىپ قويغاندەك تەڭ چوڭ بولۇۋاتقان بىر جۈپ

ئۆسمۈرنىڭ پاك يۈرىكىگە سىرلىق بىر ئېقىن ھارارەت بەرمەكتە ئىدى...

ئامان بىلەن گۈلجامالنى گۈل تۈۋىلىرىدە ، سۇ بويلىرىدا ، راۋاق پەلەمپەيلىرىدە يالغۇز ئۇچراتقان دۆلەتوف قىن - قىنىغا پاتماي ، بېشى كۆككە يەتكەندەك ، قارامتۇل چىرايىغا خوپ ياراش-قان مويلاۋلىرىنى سىلايتتى ۋە ھىمىرىپ قويۇپ مېيىقىدا كۈلۈم-سىرەيتتى... «ئىنشائاللا ، ھەرنېمە بولسا ئەجرىم چېچەك بەردى...» دەپ ئۆزىدىن ئۆزى مەمنۇن بولاتتى...

بىر خۇشاللىققا بىر كۈشەندە جور بولغاندەك ، دۆلەتوفنىڭ چەت ئەلگە مېڭىش خېتى چىققاندىن كېيىن ، ئاماننىڭ مەجەزىدە-كى ئۆزگىرىش دۆلەتوفنى چىۋىن يېۋالغاندەك كۆڭلىنى غەش قىلىپ قويدى . ئۇ گۈلجامالنىڭ يۇمران ھېس - تۇيغۇلىرى ، شېرىن سۆزلىرى ، ئويلىلىپ بېقىشلىرى ، ئورماق تەلپۈنۈشلىرى ، قىسقىسى ، نازۇكەرەشمە ئىلتىپاتلىرىغا ئاددىيلا قارايدى-غان... تۈپتۈزلا جاۋاب بېرىدىغان ، كۆزلىرىنى ئېلىپ قېچىپ ، ئۆزىنى قاپچۇرىدىغان بولۇپ قالغانىدى . ھەتتا دۆلەتوفنىڭ ھەپتە ئىلگىرى ئامانغا : «ئوغلۇم ، سۈرىتىڭنى ئۈچ نۇسخا قىلىپ ئاد-كىت توشقۇزۇپ پاسپورتقا ئالدۇرۇپ بولدۇم...» دېگەن سۆزىنى ئاڭلاپ تۇرۇپ ، ئامان چىرايىنىمۇ ئېچىپ قويمىدى...

دۆلەتوف راۋاق ئىچىدە تاقىلدىتىپ ئالدى - ئارقىغا ماڭدى ، قوللىرىنى ئۇۋۇلاپ ، بارماق ئۈگىلىرىنى قارسىلداتتى . ئۇ كۆڭ-لىنى سەدىپارە قىلىۋەتكەن خىياللار بىلەن قىزى گۈلجامالنىڭ ئالدىدا تۇرغانلىقىنىمۇ كۆرمىدى .

— دادا!...

دۆلەتوف ئوڭ قولىدا جەينىكىنى تۇتۇپ ، سول قول بارماق-لىرىدا قوشۇمىسىنى چىمدىغانچە بىر ھازا گەپ قىلماي تۇرۇپ كەتتى - دە ، قىياپىتىنى بۇزماي تۇرۇپ سورىدى :

— ئاماننىلا قېنى؟

— ئۇ... ئۇ ، باغچىغا بارغاندۇق ، مەھەللىسىدىكى دوست-

لىرى بىلەن ... — قىز يىغلىۋەتتى .
دۆلەتوف ، ئاماننىڭ مەھەللىسىدىكى دوستلىرىغا ئۆچ ئىدى . چۈنكى ئۇنىڭ نەزەرىدە «ئاشۇ ئۇششاق شۇملار ، ئاماننى «ۋاللىي ، «گاراتكا ، «قاشقانچۇق ، «بېلىق تۇتۇش...» دېگەندەك ئويۇنلارغا قىزىقتۇرۇپ ، تۇغۇلغان مەھەللىسىدىن ئۈمىد رىشتىسىنى ئۈزەلمەسلىك ، ھەتتا پۈتۈن مېھرىر - مۇھەببىتى كونا مەھەللە ، كونا دوست ، كونا ئائىلىگە باغلىنىپ قالدۇ . بۇنداقلا مېنىڭ كۆرسەتكەن تىرىشچانلىقىم ، ئۈمىد - ئارزۇلىرىم شۇ ئۈستىدىكى كۆپۈككە ئايلىنىپ ھەممىسى بەربات بولىدۇ...» دېگەن چۈشەنچىدە ئىدى... شۇڭا ئۇ «مەھەللىسىدىكى دوستلىرى...» دېگەن سۆزنى ئاڭلىشى بىلەن بىردىنلا سەپراسى ئۆر - لەپ كەتتى :

— ماڭ ، تۇرغان توڭۇرنى چاقىر ، — دېدى دۆلەتوف ئاچ .
چىقى بىلەن ، ئۇنىڭ غەزىپى تاشقان بولسا كېرەك «تۇرغان» دەپ چاقىرىپ كەلگەن خىزمەتچىسىنىڭ مېيىپ پۈتىنىمۇ چىشلەپ تارتتى . تۇرغان ئەسلىدە ئۇزۇن يىللىق خىزمەتچى بولۇپ ، بىر يىل قىشتا خاڭدىن كۆمۈر ئەكىرىۋېتىپ سول پۇتى ئۇششۇپ كەتكەنلىكتىن ، ئۇنىڭ تىزىنىڭ يۇقىرىسىدىن كېسىپ تاشلانغان .
دى . شۇنىڭدىن بېرى ئۇ قولتۇق تايىقىنى قولتۇقىغا قىستۇرۇپ قويۇپ ، ساق ئادەمدىن چاققانراق ئىشلەيتتى .
— دۆلەتوف ئاكا ، خىزمەت ! — ئېگىز ، قامەتلىك تۇرغان راۋاق پەلەمپىمىدە قول قوشتۇرۇپ تۇراتتى .
— «چىلان تورۇق»نى ئېگەرلە !
— خوش...

ئادەم ئەلنى ئەمەس — يەرنى سېغىنىدۇ

ئاماننى ئۆز ئۆيىدىن تاپالمىغان دۆلەتوف چىلان تورۇقىنى رەھىمسىز قامچىلاپ دەريا يوللىرىنى ، پرېستانلارنى ، ئىشقىد -

لىپ ، ئامان دوستلىرى بىلەن ئويناپ - كۈلۈپ چوڭ بولغان — چىغلىق ، ساي قۇيۇلۇشلىرى ، زەيومكى ، «ۋاڭقادىر» نىڭ باغلىرىغىچە ئىزدەپ ، گۈگۈم بىلەن تەڭ بۇلۇتتەك تۇتۇلۇپ ، قارا تەرگە چۆمگەن چىلان تورۇقنى يېتىلەپ ھويلىغا كىرىپ كەلدى . ئۇ ئامان بىلەن گۈلجامالنىڭ باغ ئىچىدە قوغلىدى . شىپ يۈرگەنلىكىنى كۆرگەندىن كېيىنلا يېنىككىنە تىن ئالدى . تاماقتىن كېيىن دۆلەتوف ئامان بىلەن سۆھبەتلەشتى . ئۇ ئاماننىڭ كەلگۈسى ئىستىقبالى — چەت ئەل پايتەختلىرىدە گۈلجامال بىلەن بىرگە ئوقۇيدىغانلىقى ، چەت ئەلدىكى باغچە ، رېس-توران ، كىنو - تىياتىرلار ، ئائىلىۋى تۇرمۇش مەئىشەتلىرى — ئومۇمەن ئۇنىڭ گۈزەل پارلاق ھاياتى ئەڭ ئىنچىكە دەلىللەر بىلەن كۆرسىتىپ بېرىلدى . دۆلەتوف ئاماننىڭ سەمىمىي چىرايدىن كۆرگەندىن كېيىن ، بىردىنلا قولىنى يېپىپ جانلىنىپ كەتتى :

— شۇنداق ، ئوغلۇم ، مەن سېنى نېمە ئارزۇ - ئارمانلار بىلەن شۇ دېمەتلىك قىلدىم . دەپ باقە ، ياكى مەن سېنى يەرگە قارىتىدىغان ، دىلئازار بېرىدىغان ئىشلارنى قىلىدىمۇ ؟ مېنى ، گۈلجامالنى داغدا قويىمىغىن . سىلەر بىر بېغىشتا چۈشكەن بىر جۈپ غۇنچە بولۇپ قالدىڭلار ، ھىم ، بولۇپمۇ گۈلجامال — ... دۆلەتوف ئۆي ئىچىدە توختاۋسىز ماڭاتتى ، — ئۇ... ئۇ ھەرگىز سەندىن ئايرىلىپ باقمىغان ! سەنمۇ شۇنداق ، ماقۇل دە ، بۇ شۇنداق تۇ ؟ !

ئامان بېشىنى لىڭشىتتى . دۆلەتوف خۇشاللىقىدا چانقىنى قورۇق باسقان كۆزلىرىدىن ياش چىقىپ كەتكەنلىكىنى ئۆزى تۇيمايلا قالدى .

— توغرا ، ئوغلۇم ، ئەنە ئۆزۈڭمۇ قايىل ، مەنغۇ بېشىمنى ياشىدىم ، لېكىن گۈلجامال...

تاشقىرىقى ئۆيدە ئاڭلاپ ئولتۇرغان گۈلجامال مۆل - مۆل

يىغلىماقتا ئىدى . ئۇ دادىسىنىڭ سۆزى ئاياغلاشمايلا ئۇچقاندەك كىردى - دە ، دۆلەتوفنى ئۇن - تىنىسىز قۇچاقلىۋالدى .
... كۆز ئاسمىنى چاراقلىغان لەئەل - ياقۇتلار بىلەن تولغا -
ندى ! ئامان باغدىكى راۋاق پەلەمپىيىدە «مارجان» ئىسىملىك
ئىتنى قۇچاقلىغانچە خىيال سۈرۈپ ئولتۇراتتى . مارجانمۇ ئامان -
نىڭ يۈرەك دەردىنى چۈشەنگەندەك ، بويۇنلىرىنى سۈركەپ ، ئۆ -
زىنىڭ قۇندۇزدەك قارا ، پاخما يالتىراق تۈكلىرى بىلەن ئاماننىڭ
بەدىنىنى ئىسسىتاتتى .

تۇن قاراڭغۇلۇقىغا ھەمراھ بولغان ئامان مارجاننى قۇچاقلىد -
غانچە دۆلەتوفنىڭ ھېلىلا قىلغان سۆزلىرىنى تەكرارلايتتى .
راستىنلا ئۇ گۈلجامالدىن ئايرىلىپ چىدىيالارمۇ ؟ خۇددى ئەتە -
يازنىڭ تۇنجى ئەلچىسى — سېرىقچىچەك گۈلىدەك نازۇك ، قو -
ڭۇر چاپلىق ، چوڭ كۆزلىرى داۋاملىق كۈلۈپ تۇرىدىغان ، ھەر
قارىشىدا بىر سىرلىق تەبەسسۇم بىلەن كۆڭلىنى مەھلىيا قىلىپ ،
ئۇزۇن كىرىپكىلىرى ئارقىلىق كۆزلىرىنى يوشۇرىدىغان شوخ
تەبىئەتلىك قىزغا كۆزى قىيارمۇ ؟ !...

بۇنىڭدىن يەتتە يىل ئىلگىرى ، ئۇ ئەمدىلا سەككىز ياشقا
كىرىپ بىرىنچى سىنىپتا ئوقۇۋاتقان ۋاقتىدا ، بۇ ئۆيگە كەلدى .
گۈلجامال بىلەن تالىشىپ - يالىشىپ ، ئىككى - ئۈچ يىلنى
ئۆتكۈزدى ، دەم ئېلىش كۈنلىرىنىڭ بىرىنىمۇ بوشقا ئۆتكۈزمەي ،
دەريا بويلىرىغا باراتتى . چۆمۈلەتتى... باغچىلاردا يۇمشاق چىم -
لىقلار ، بۈك ئاكاتسىيىلەر ئارىسىدا سەيلە - تاماشا قىلىشاتتى .
لېكىن دۆلەتوف ئامان بىلەن گۈلجامالنىڭ مەكتەپكە بېرىشتا ئەڭ
چىقىپ ، قايتاشىدا بىللە كېلىشىنى تاپىلايتتى . ئامان ئۇيغۇر
باشلانغۇچ مەكتەپتە ئوقۇيتتى . گۈلجامال «ستالين» مەكتىپىدە -
نىڭ چەت ئەل تىلى سىنىپىدا ئوقۇيتتى . شۇڭا ئۇلار «ۋاڭ
قادىر» نىڭ بېغىغا كەلگەندە ئايرىلىپ ، قايسىسى بالدۇر قايتسا
باغچىدىكى بەلگىلەپ قويغان ۋە ئۆزلىرىمۇ كۆنۈپ كەتكەن شادا

ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇپ ساقلايتتى . ئۇلار يولدا قوغلىشىپ ، سۇ چېچىشىپ ، چىرايلىرىدا كۈلكە ، مەڭزىلىرىدە قىزىللىق ، پېشانىلىرىدە تەر كۆزلىرىدە يالقۇن چاقىنغان ھالدا قول تۇتۇشۇپ ھويلىغا كىرىپ كېلىشەتتى - دە ، دۆلەتوفقا سالام بېرىشەتتى... بىر قىشلىقى ئامان مەكتىپىدە دوستلىرى بىلەن ئويىناپ قېلىپ بەكمۇ كەچ ياندى . ئۇ گۈلجامالىنى «بەلكىم كەتكەندۇ» دەپ ئويلىغانىدى . لېكىن يول باغچا ئىچىدە بولغاچقا ، كېتىۋېتىپ بىر قىزنىڭ پەلتوسىنىڭ يېڭىگە قولىنى چىڭ تىقىپ ، مۈگدەپ ئولتۇرغانلىقىنى كۆردى . ئۇ يېقىن بېرىپ گۈلجامالىنى تونۇدى .

— گۈلجامال !!! —

— ئامان !!! — گۈلجامال يىغلىۋەتتى ، — قارىغىنا ، قولىمىز بىر مۇزلاپ كەتتى . قولۇمنى ئىسسىتىپ قوي . ئامان تۈگمىلىرىنى يېشىپ ، سۇغۇر جۇۋىسىنى ئاچتى . گۈلجامال ئۇنىڭ قولىنىڭ قولىرىغا قولىرىنى تىقىپ قۇچاقلىغانچە : «ئۇھ ، ئەجەب ئىسسىق...» دېدى - دە ، سوغۇق يۈزىنى ئاماننىڭ يۈزىگە يېقىپ كۆزىدىكى ياشلىرى بىلەن ئىلجايغانىدى... بۇنداق ئىشلار كۆپ تەكرارلاندى . بىر قېتىم گۈلجامال قەستەنلىكمۇ ياكى تاسادىپىيىمۇ ، ئىشقىلىپ ، ئاماننى قەھرىتان سوغۇقتا ساقلايتتى . كوچىلاردا قىشلىق كىيىملىرىگە پۈركىنىپ ، ئۆيلىرىگە ئالدىرىشىپ كېتىۋاتقان كىشىلەرمۇ شالاڭلاشتى . ئامان تۈگۈلۈپ ، ئىككى موك بولۇپ قالدى . تۇيدۇرماي كەلگەن گۈلجامال ئۇنى ئارقىسىدىن قۇچاقلىۋالدى .

— ئامان ، مېنى ساقلىدىڭمۇ ؟... مېنىما ، راستتىنلا ؟... ۋاي - ۋۇي ، قولىڭنىڭ كىچىكلىكىغا تەقەببۇس بولۇپ كېتىپتۇ . دومىسىيۇۋالساڭ تېخىمۇ ئۇماق بولۇپ كېتىدىكەنەن . بولدى ، ئالايىمىغىنا ئەمدى...

گۈلجامال شارپىسىنى ئېلىپ ئاماننىڭ يۈزىنى يۆگىدى ،

تۆت ئەستەرلىك پەلتوسنىڭ يالتىراق تۈگمىلىرىنى بىر -
بىرلەپ يېشىپ ، ئاماننىڭ قوللىرىنى قوينغا تىقتى...
— قانداق ، ئىسسىقمىكەن ... نېمىشقا گەپ قىلمايسەن ؟
ۋىيەي توۋا... ماۋۇنىڭ... قىزىرىپ كەتكىنى...
ھېس - تۇيغۇلىرى — بەدىنى ، ھۆسنىگە ئوخشاشلا بىخ

ئۇرۇپ يېتىلىۋاتقان بۇ قىز گەرچە ئامانغا گەپ قىلىۋاتقان بولسىد -
مۇ ، لېكىن باش باھارنىڭ تۇنجى يامغۇرى مايسىلارغا جان كىر -
گۈزۈپ ، كۆچەت تومۇرلىرىغا سۇ ماڭدۇرغىنىدەك ، ئاماننىڭ
قولى قوينغا كىرىش بىلەن يۇمران ۋۇجۇدىنى يېنىك تىترەك
قاچلاپ ، شېرىن ۋە لەزىز بىر ئېقىن يۈرىكىگە تارقىلىپ ، ئۇنىڭ
ھۇزۇرىدىن مەست بولغانىدى .

گۈلجامالنىڭ قەستەن ساقلاشقانلىقىغا كۆزى يەتكەن ئاماننىڭ
راستىنىلا ئاچچىقى كەلگەنىدى . لېكىن ئۇنىڭ قول تەگمىگەن
شاپتۇلدەك يۇمىلاق ، كىچىك ، چىڭ كۆكسىگە قولىنىڭ تېگىپ
كېتىشى بىلەن تومۇرلىرىدىكى قاننىڭ بىردىنلا ئۆركەشلەپ ،
يۈرىكىنى ئەنسىز تېپىچەكلىتىۋەتتى . شۇڭا ئۇ قىزارغىنىچە قو -
لىنى ئاستا تارتىۋالدى - دە ، گۈلجامالنىڭ سىرلىق ۋە مەنە بىلەن
خۇمارلاشقان كۆزلىرىگە قايتا قاراشقا پېتىنالماس يەرگە
قارىدى...

— ساڭا نېمە بولدى ؟... — قىز ئاماننىڭ قوللىرىغا قارىد -
دى ، — قوللىرىڭ تىترەۋاتىدۇ...
— بۇ... بۇ... بولمايدىكەن... قولۇم توڭلىمىدى... — ئامان
ھىجايىدى .

— ساراڭ...
ئۇلار ئىككىسى بىر - بىرىنىڭ مەنە بىلەن تولغان كۆزلىرىد -

گە قارىغانچە بىردىنلا قاقاقلاپ كۈلدى - دە ، قارىدىلا پومىداقلىد -
شىپ كەتتى . ئۇلار قېلىن قاردا خۇددى بىر ئادەمدەك يۇمىد -
لىنى - يۇمىلىنى ، ھېرىپ ھالىدىن كېتىشتى . ئامان بىلەن

گۈلجامال كۆك ئاسمانغا قاراپ قانچىلىك ۋاقىت يېتىشتى ، ئۆز - لىرىمۇ بىلمەيدۇ . بىر چاغدىلا گۈلجامالنىڭ «بىر - ئىككى - ئۈچ ...» دەپ پەلەيلىك بارماقلىرىنى پۈكۈپ ، ئەمدىلا پىلىلىداپ چىقىۋاتقان يۇلتۇزلارنى ساناۋاتقانلىقىنى كۆرگەن ئامان بىردىنلا ئۇنى قۇچاقلىۋالدى...

... ياز ئايلىرى ئاماننىڭ يۇمران قەلبىدە ئۆچمەس ئىزلارنى قالدۇرغانىدى . ئۇلار مەھەللىسىدىكى دوستلىرى بىلەن ئېدىرلار - غا چىقاتتى ، سېغىز چىقىرىشاتتى ، رەڭگارەڭ ياۋا گۈللەرنى تې - رىيىتتى ، كېيىنەكلەرنى قوغلىشاتتى . بولۇپمۇ تەتىل ۋاقىتلىرى دۆلەتوف ئۇلارنى يايلاقلارغا ئاچىقاتتى . قاتمۇقات كۆكۈچ تۇمان ئىچىدىكى ياپيېشىل تاغلار ، قارىغاي ، قېيىن ، ئارچىلار بىلەن قاراڭغۇلاشقان قايتالار ، خىلمۇخىل رەڭ ئالغان ياۋا مېۋىلەر... ئۇلار ياۋا تاشئالمىلارنى مارجان قىلىپ بويۇنلىرىغا ئېسىشاتتى . مالىنا ، قۇلۇپنىكىنىڭ قىپقىزىل سۈيىنى بىر - بىرىنىڭ يۈزىگە سۈۋىشاتتى ، تاشتىن - تاشقا سەكرەپ ، ئۇرۇلۇپ چۈشۈۋاتقان زۈمرەت سۇلاردا ئوينىشاتتى ، مەخمەلدەك تاغ باغىرلىرىدا قوغلى - شىپ ، دومىلىشىپ ، قۇياشنىڭ قاچانلاردا ئاقۋاش تاغلار چوققىدا - سىغا باش قويغانلىقىنى سەزمەي قېلىشاتتى... بىر چاغلاردىلا تۇرغاننىڭ قولىنى كاناي قېلىپ : «ئا... مان ! گۈل...جا... مال !...» دېگەن ئاۋازنى ئاڭلىغاندىلا قارىغايىلار ئارىسىدىن پىل - دىرلىشىپ يۈگۈرۈپ كېلىشەتتى...

ئامان ، تۇرغاننى بەكمۇ ياخشى كۆرەتتى ، ئاخشاملىرى ئۇ - نىڭ كىچىك ھۇجرىسىدىن چىقمايتتى . ئۇ : «تۇرغان ئاكا ، ئاتلى - رىڭنى سۇغىرىپ كېلەيمۇ؟...» «بۇ قېتىم ئاتلارنى مەن سوۋۇ - تۇپ كېلەيچۇ؟» دەپ پات - پاتلا ئۇنىڭدىن سورايتتى . تۇرغان : «ھە ، پاخىمۇش ، يەنە تىزىڭغا تامغا بېسىۋالارسەن...» دەيتتى . چۈنكى بىر قېتىم ئات تېپىۋېتىپ ، ئاماننىڭ تىزى يېرىلىپ تاتۇق بولۇپ قالغانىدى . تۇرغان دۆلەتوفتىن تىل ئىشتىكەن بولسىمۇ ،